

Ինկողմանեալ ընդ հովանուց
 Ի լուր երգողը համաձայն
 Ի իրհէ՛ ի քուն խաղաղական .
 Ղու և Սուսայց կառ ի կաճառ ,
 Որպէս լըտեմք յըստոյդ բանէ .
 Թէ գիտե՛ս , ո՞ պատմէ զայս ճառ .
 Ի նաիրէն զըուցաբանէ ,
 Որ քան զայլ մարդ՝ դ քեզ սխրանայր ,
 Ու ի թելս քնարին քաղցրերգանայր :
 “ Ի յրծաթափայլ է քո թելիկ ,
 Ի սէ , և զլուխ ունիս գոհար .
 Յօղն անուշակ քո կերակրիկ ,
 Եւ քո իրանք նուրբ և պայծառ ,
 Եւ անմարմին և անարիւն
 Ղիցն անմահից դու գոս հանգոյն ,
 “ Ինդ հովանեաւ անտառակին
 Բստեղնախիտ և ստուերամած
 Ի լուր քո քաղցրը նըւագին
 Ղայ Ղարդոն ընդ Ղամենայց .
 Եւ խոնջ , ասէ , դու հընձողի .
 Ղիւրէս ըզխիտ վաստակն անդի ,
 Թէ իմաստունն յոգնահանձար ,
 Օորոյ Շ ընորհք և Օուարթու թիւն
 Ղըճնէն նըւագս և ըզբընար՝
 Եւ յաչափ ի քեզ եզիտ արգիւնս .
 Օ ի բաջաղէս դու շաղակրատ
 Ղըրջիմնդ՝ ածել սըմին արատ :
 Ղըճիմ ջատուկ զիմրդ բզգայ .
 Եւ հատեցի զջանրս նորուն .
 Որկորաժէտ և անգեղեայ
 Ի արդ բարդ կուտէ զէղջ համբարուն .
 Ինդ քեզ խեթիւ հայի անարդ
 Ղանդոյր , ձայնէ , ծոյլ և դատարկ ,
 Սակայն ոչինչ է . սիրտ ագահ
 Խեթիւ հայի ընդ ծաղր և խաղ .
 “ Երգեա՛ , ասէ , մինչ ես ի ճահ
 Եւ յժմէն նիւթեմ վասն աւուրց պաղ ,
 Ղատախանի յիմում սրաի
 Եւ երգելոյ քեզ ի ցրաի .
 “ Յորժամ պաղին օգբըդ վերին
 Եւ ձիւն երկինք տեղան սաստիկ
 Սովալըլուկ և ցրտագին
 Սահ է , գոհէս , մահ չըջմոխիկ .
 Փոր իմ դատարկ և նըւագի , —
 ()՛ն անդր , ասեմ , չիք քեզ տեղի .
 “ Որով զբօսար յամարայնի
 Երգըս և ցուցս յօրինելով ,
 Եւ այժմ ի ցուրտ ձրմերայնի

Եւ ի կաբաւ վազեա՛ պարով .
 Շիւծեալ պահօք թեթեւոյար ,
 Հապա՛ ի դաշտ խայտա՛ ի պար ,
 Ղատախանի տուր լըբէնոյն ,
 “ Թէ վիշտք իցեն կենաց բաժին .
 (Ղըպիռն , ասա՛ քըսմոս ճըճոյն) ,
 Եւ կայն ամօք կեանց դառնագին .
 Եւ ցորչափ կեաս՝ քեզ չըկարծեմ
 Թէ որ գտցի նախանձընդդէմ :
 Իսկ թէ յերկնուստ մեզ ի պարգև
 Շնորհեցան կեանքս ի հեշտ վայել ,
 Եւ մուսայից խառնեալ ի թե
 Հաղորդ լինիմ բարեալն ընտել .
 Շատ իսկ կեցի , և թէ մեռայց
 Ի մոռացոնս իսպառ չանկայց :

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԵԼԻ ՍԻԿԵԼԻԱՅԻ

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ի թիւս 1-է 5-ը նոր գրութիւն տպագրուած է .
 նախորդներէն չունի համապատասխան թիւեր :

Եւ ՅԵԱՆՆԵՐԸ | անտարայի Բիսական
 ընկերութիւնը մեծ ժողովք մը ըրաւ
 Բարեկեց երկրէն եկած հետաքնին հնու
 թեց լուրերը քննելու համար , զորբերը
 էր Սօլիմոն քննապետը , որ Ղարոն
 Եւ յարախին հետ քանի մը տարիէ վեր
 է Վիսուէի կողմերը գետինը փորելով
 շատ հնութիւններ և սեպագէտ ըստած
 արձանագրութիւններ գտան՝ Բարեկե
 տանեայց հին ձեռագործներէն մնացած
 Բարեկե քննութիւն իմացուեցաւ որ հիմա
 կուան Վիսուէ (Վիսուէ) ըստած
 տեղը , ուր որ շատ հնութիւններ զը
 տան , բուն Վիսուէ ձանցուած տեղն
 է , հապա անոր շինութեան ատեննէ
 ըր շինուած Վալահ կամ Վալէ բա
 ղաքն է , որ մեր Բատուածալունի
 թարգմանութե մէջ Վալան գրուած
 է . իսկ բուն Վիսուէին տեղը՝ Եւ յարո
 կը կարծէ որ ըլլայ այն բարձրիկէ բը
 լուն որ Սուսուի քով է Տիգրիսի ան
 դիւ կողմը , ուր որ հիմայ Յովնան

մարդարէին գերեզմանն կը կարծեն, և մահմետականք ալ մեծ պատիւ տալով չեն ուզեր որ զպէն այն տեղոյն : Բնոր մօտ երկու գեղ ալ կան Խորասպատ և Քոնինձուք, երկու հին քաղաքներու տեղ, թէպէտ զեռ չի ստուգուեցաւ որ քաղաքներն ըլլալին :

Բայ տեղերուս վրայ գտուած սեպագէտ արձանագիրներէն հիմայ այսչափս իմացան, որ Քալաֆի կամ Եմբուլի հիւսիսային արեւմտեան կողմը շինուած պալատը՝ Խորայեւացոց Բագիպտուէն զառնալու ատենները շինուած է, իբրեւ 1500 տարի Քրիստոսէ առաջ, և թէ նոյն ժամանակները վեց թագաւոր ետեւէ ետեւ Վինուէի մէջ թագաւորեր են. ասոնցմէ մէկն է այն պալատան շինողն Սարգանաբաղուս ահունով, որ յայտնի է թէ վեց եօթն հարիւր տարիով հին է քան զանուանի կնամարդի Սարգանաբաղը, որուն ատեն Բորեստանեայց ինքնակալութիւնը կործանեցաւ. արձանագրութեան սկիզբն է այսպէս. « Բայ սպարանք են Սարգանաբաղու խոնարհ երկըր, պապուի (աստուածոյն) Բասարաքայ » որ է Վեսրաք չաստուածը զոր սուրբ Վիլք կը յիշեն, և որուն զիմայ Սենեքերիմ թագաւորը երկըրպագութիւն ընելու առեն՝ երկու որդիքը զինքն սպանեցին և փախան ի չայաստան. արձանագրութեանը մէջ Բասարաք չայր և թագաւոր և ինամակալ աստուածոց կ'անուանի, մէկ խօսքով ամենէն մեծ աստուած, կամ Առնոս ըստ Յունաց : Երբ թագաւորին համար կ'ըսէ արձանագիր մը, թէ մեծ անապատէն անցնելով գնաց հարկ առաւ Տիւրոսի, Սիդոնի և Փիւնիկիոյ ուրիշ թագաւորներէն : Ուրիշ արձանագիր մ'ալ Սարգանաբաղին որդին կը յիշէ Ղուամուքար անունով, որ 30 տարի թագաւորեր է, շատ կտորիճ և անգութ մարդ է եղեր, շատ պատերազմներ ըրեր է, շատ տեղերու տիրեր, շատ տեղ ալ աւրըշտրկեր է, շատ

աւար ու գերի առեր է, և պատերազմի մը մէջ հազար իշխան ջարդեր է. 30 տարիէն վերջը յագնելով կամ ձանձրանալով՝ ինքը ետ կեցեր է պատերազմէ, բայց իր տեղ իր գործակալաց մէկը կը զրկէ եղեր՝ նոյնպէս աւրելու և աւարելու : Բայ բազմալից թագաւորիս վրայօք ուրիշ արձանագրութիւն մ'ալ գտուեցաւ հսկայաձև ցուլի մը վրայ փորագրած, ուր ասո՛ւմ աւարներուն մէջ կը յիշատակուին ոսկի, արծաթ, ձի և կրկնակուղ անապատի կենդանի, որ է ուղտ :

Բայ և ասոնց նման արձանագրութիւններ Բիւիոյ հին պատմութեանը մեծ ըյս պիտի տան. մանաւանդ թէ բոլորովին նոր դուրս պիտի հանեն աշխարհքիս ամենէն հին մեծ ինքնակալութեան այսինքն Բորեստանեայց պատմութիւնը, որոնց թագաւորներուն անունը միայն ունինք, և չենք գիտեր թէ 1300 տարի ինչ կերպով բոլոր Բիւիոյ միապետ եղան, հանդերձ իրենց թոյլ բարքով :

*
*
*

ԱՇԽԱՏԱՐԻՍԻԹԻՒՆ

ԱՇԽԻՒՄԻ ՎԱՊԻԼՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԳԵՂԵԿԱՒԷՆ :

ԱՇԽԻՒՄԻ մէջ Վապիլ ըստուած ազգ մը կայ որ շատ ատենէ ի վեր Բրապներուն հետ նոյն կը կարծուէր, սակայն ճանչուեցաւ որ Վապիլները անոնց հետ նմանութիւն մը չունենալէն զատ նաեւ անոնց թշնամի ալ են :

Բրապներուն մագերն ու աշուքները սեւ են. իսկ Վապիլներունը կապուտ, և ընդհանրապէս իրենց երեսի գոյնը Բրապներէն աւելի ճերմակ է : Բրապներուն երեսը երկայն է և բարձրավիզ են. իսկ Վապիլներունը քառակուսի և կարճավիզ են :

Բրապները ծոյլ են, ընդհակառակն Վապիլները աշխատիլ կը սիրեն. աշ